

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXIII. Deum justè Beatos, in cælo, gloria & honore, in terris autem
gratiâ & justitiâ coronâsse; nec sine magnis caußis hominibus gloriæ
appetitum reliquisse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

Vide infra
cap. 28. §. 3.
& seq.

na poena effugere volueris, cum Prælati promidi & perfecti lassos & oberrantes prosequere, ne per tuam negligentiam, aut duritiam depereant, vel exemplum.

CAPVT XXIII.

Deum iustè beatos, in calo, gloriâ & honore; in terris autem gratiâ & iustitiâ coronasse; nec sine magnis causis hominibus gloriæ appetitum reliquisse.

I.

REbus ita constitutis, facile cuiq; est cernere, duplex esse honoris atque gloriæ genus. Vnus enim honor cælestis, à solo Deo est; alter vel à Deo solo, vel etiam ab hominibus in terris exhibetur: ille æternus, iste cum tempore, fortunâ, vitâ fugiens. Atq; hic rursus vel verus, vel vanus; quorum iste semper illicitè, ille autem aliquando bene, aliquando contra rectæ rationis normam appetitur. Esse honorem cælestem qui à solo Deo hominibus impenditur, beatitudo demonstrat numquam desitura, quæ quia summè facit excellentes, summi quoque honoris & gloriæ est fundamentum. Nihil enim maius, aut honorificentius de homine dici potest, quàm eum esse beatum, hoc est, ad finem vltimum perfectionemq; suam peruenisse. Quamquam enim beatitudo in hoc excellentiæ testimonio consistat, quod est in honorante, qui reuerentiam exhibet honorato, adeoq; extra honoratum, cum beatitudo in ipso esse beato debeat; tamen beatitudinem consequitur honor, & gloria. Ob quam connexionem, in diuinis litteris, plerumq; cælestis gloriæ nomine exprimitur ipsa beatitudo, quæ à nemine, nisi à beatissimo Deo conferri potest. Et utique summè honorat Deus, quem beatitudine dignum iudicat. De quo honore ait Psalmista: *Mibi autè nimis honorificati sunt amici tui Deus; nimis confortatus est principatus eorum; ita confortatus, vt eripi illis numquam possit.* Quàm iustè Deus Sanctos suos hoc honore coronet, sæpe etiam in hac vita fit perspicuum; planè tamen ac plenè, in vltimo Mundi iudicio, omnibus innotescet. Itaque nolite ante tempus iudicare, quoadusq; veniat Dominus, ait Apostolus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuiq;

Psal. 138. 17.

1. Cor. 4. 5.

unicuiq; à Deo. Neque enim amici tantum, aut benedicti, seruiq; fideles vocabuntur Sancti, sed etiam peculiariter eorum merita virtutesq; recensentur, quando dicitur: *Esuriui enim, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me: nudus, & cooperuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me.* Quanto magis recensentur opera maiora fortitudinis & charitatis? ut tunc omnia vulnera & tormenta, quæ ob Dei nomen sustinuerunt martyres, coram toto Mundo gloriosissime celebrentur. Quemadmodum & scelera impiorum omnibus patefient, ut de diuina iustitia vbique palam constet. Quamquam, sicut maxima hominis excellentia consistit in beatitudine eius, quæ est hominis bonum perfectum, ita & summus honor est, si illa ianotescat. Innotescet autem, quando *Filius hominis consistebitur eum in gloria Patris sui, coram Angelis eius,* non tantum in iudicio extremo, sed etiam in cælo, per omnem æternitatem. Quæ gloria tanta est, ut merito ad eam appetendam nos excitans Apostolus dicat: *Non sunt condigna passionis huius temporis, ad futuram gloriam, que reuelabitur in nobis.* Sicut enim ingentes obelisci magno quidem negotio statuuntur, & ob immensum molis pondus, difficile collocantur; sed semel collocati infinitis durant sæculis: ita arduum est, parare sibi in cælo coronam, sed parata numquam intermoriatur. Superat ergo infinitis modis laborem honor, & ærumnam omnem gloria sempiternæ; quæ tantò maior est gloriâ omni humanâ, quantò pluris est Dei, quàm hominum de homine noticia atque iudicium faciendum. Vnde stultissimi sunt, qui malunt apud mortales, quàm immortalium Mundi Principem æstimari, & clarescere.

Alter honor à solo item Deo, sed non æternus, tributus est homini, cum initio conderetur, tam præstantibus naturæ & gratiæ donis ornatus, ut eum considerans rex exclamârit: *Quid est homo, quod memor es eius? aut Filius hominis, quoniam visitas eum? Minussti eum paulo minus ab angelis, gloria & honore coronasti eum: & constituisti eum super opera manuum tuarum, omnia subiecisti sub pedibus eius, oves, & boues vniuersas, in super & pecora campi. &c.* Quantus iste honor erat? Ex luto eum produxit; filium terræ dominum terræ fecit, & hæredem cæli; non solum intellectu præ-

Matth. 25. 35.

Marc. 8. 38.

Rom. 8. 18.

II.

Psal. 8. 52

Psal. 48. 13.

ditum, sed etiam iustitia originali indutum, omniq; virtutum genere condecoratum; quondam etiam à Paradiso terreno in caelestem transferendum, atque iuxta Angelos collocandum. Verum homo cum in honore esset, non intellexit; comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Secutus sensum, amisit intellectum; non quidem ut nihil, sed ut minus intelligeret; iamq; mentis impetu rationem obscurante, tantum dedexit ab honore, quantum recessit à virtute. Sicur ergo iure suo Conditor, qui mali author esse non potest, opus magni mundi perfectum produxit, ita & paruum mundum voluit esse vndique in origine sua ornatum. Hoc inveni, ait Ecclesiastes, quod fecerit Deus hominem re. Etum: qui si ipse se infinitis miscuit questionibus, & perturbationibus, sibi culpam, non Deo ascribat. Deus qui virtutes dedit, id dedit, vnde gloria surgeret: homo, qui vitijs se mancipavit, causa fuit earum rerum, vnde ignominia nasceretur. Neminem itaque potest de amisso honore, aut ignominia illata, nisi se ipsum accusare, malum quod patitur suo sibi iumento accersuit; dum voluit esse sicut dii, male se in beatam, seu Macariam, ut dicitur abstulit.

Ecclesi. 7. 30.

III.

1. Reg. 2. 30.

Quoniam autem, etiam post Adami peccatum, multae adhuc res in homine excellentes permanserunt, neque omnes virtutes extinctae sunt, debetur illis ex natura sua honos, tamquam testimonium excellentiae. Et quidem illis operibus, quae non solum cum diuina gratia, sed etiam ab eo fiunt, qui est ipse in gratia Dei, debetur honor aeternus ab eo, qui diligentibus se coronam in saecula promisit, quiq; glorificantes se glorificat, iuxta illud: Quicumq; glorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contempserunt me, erunt ignobiles. Aliquando tamen etiam in hac vita amicos suos honorat; aliquando finit etiam ab alijs honorari; aliquando hunc fugitiuum honorem illis negat, subducit, succidit, semper iustis de causis. Neque enim Deus vlli mortalium, ob quamcumque virtutem, debet honorem temporalem. Etsi enim, ut D. Augustinus ait, illos honorat & diligit, qui illicita fugiunt, saepe tamen, saltem ad tempus eosdem finit aliqua ignominiae nota infamari; ut innocentem Ioseph, & castissimi nominis feminam Susannam, qui etsi illicita fugerint, tamen eos Deus passus est de adulterijs infamari, ut patientiae laus accederet ad castitatem. Quemadmodum enim

S. Augustinus
serm. 64. de
tempore.

enim aromata vehementius fragrant, cum mouentur, aut teruntur; sic virtutis fama latius diffunditur, quando rebus aduersis exercetur. Vnde quidam, per ignominiam eunt ad famam bonam: neque est parua gloria, infamem simul patienter fuisse, & innocentem.

Nascitur itaque hic quaestio est, cur tantum voluerit Deus à natura hominibus honoris appetitum ingenerari? Cui D. Thomas respondet, omnes naturali beatitudinis suae desiderio teneri, felicesque esse velle, si ex toto non possunt, saltem ex parte. Cum igitur beatitudo sit excellentia quaedam, & quidem maxima, neque honor aliud quid, quam testimonium excellentiae, sit vt homines honorem maximè desiderent, eoque vehementissimè delectentur, quia ex eo testimonio iudicioque, se se felices & excellentes esse intelligunt. Qua de eausa etiam potissimè volunt à sapientibus honorari, quorum iudicia putant minùs errare, esseque veriora. Etsi autem per peccatum debilitata est hominis natura, non tamen est extirpata. Sicut igitur aliquod desiderium beatitudinis, ita & quidam amor honoris mansit, in eo tamen & ipse corruptus, quia saepius tendit in fugitiuum, quam permansurum honorem; neque eo semper modo, aut sine tendit, quo deberet tendere. Quamuis nonnumquam, sapienti Numinis providentia, sicut ex ipsa peccati permissione, ita etiam ex prauo honoris appetitu, multa bona suam sumunt occasionem. Multi etiam, dum eum vincunt, diabolum vincunt; multi dum ab eo ordinato, vel etiam inordinato reguntur, peccata horrent, ne bonum apud homines nomen amittant: multi opera quaedam suscipiunt laboriosa & dura, quae honoribus adiunctis molliuntur; multi honoribus, velut pueri crepundijs, placantur, & sinunt se se velut melimelis satiari: dum enim gloriam aeternam non merentur, recipiunt in operum suorum mercedem gloriam temporalem: multi excitantur ad artes inueniendas vel exercendas; multi ad virtutes ipsarum tandem recto ordine colendas; multi ad amicitias conciliandas, & gratitudinem exhibendam; multi dum alios honorant, Deum ipsum in alijs honorant. Denique per hunc honorem ad aeternos honores extimulantur. Quae omnia explicatiùs ostendam.

1. Ad captandas vanas hominum laudes quidam sibi statuas posuc-

IV.

S. Thom. 1. 2. q. 2. a. 2, ad. 2.

V.

posuc-

Heribert.
Rosveid. lib.
3. vit. SS. PP.
in vita S. Pa-
chomij Ab-
batis Taben-
nenſ. c. 35.

poſuerunt, quæ poſtea in Diuarum conuerſæ ſunt ſimulachra. Veſtierunt ſe multi & multæ auro & argento, vt coram oculis humanis ſplenderent, ſed poſtea iſ omnis ornatus ceſſit in ornatum templorum. 2. Ferrum priùs calore ſolutum ac mollium, poſtea frigidâ dureſcit ac ſolidatur aquâ; ita multi honorum ſpe aut adeptione deliniti; poſtea animum ad æternos honores, & ſolidas virtutes appulerunt. *Monachus quidam preſbyter multorum fratrum pater exiſtens, qui ſolitus erat S. Pachomium crebrò viſitare, venit ad eum cum vno fratre, propter contentionem, qua in monaſterio orta fuerat, ex hac videlicet cauſſa: Is ipſe frater, qui cum eo peruenerat, moleſtus erat ei nimium, clericatûs deſiderans dignitatem: quem ſciens indignum tali munere, diuerſo modo, ne hoc ipſum fieret, differbat. Et cum ampliùs importunitatem eius ferre non poſſet, venit ad S. Pachomium, cuncta qua negotij erant eidem pandens, certus, quod ipſe ſolu contentiones huiusmodi poſſet abſoluere. Qui cum cauſſam primitus cognouiſſet, ait Preſbytero: Nonne ad hoc veniſti, vt per me cognoſceres Domini voluntatem? Audi ergo me, & da ei quod poſtulat, nihil in hac parte deſperans. Fortaſſis enim per hoc officium liberabitur anima eius de captiuitate diaboli. Sape namque contingit, vt homo malis affectibus beneficijs ad bonos ſe conferat moribus. Deſiderium namque malorum, pium nouit ingenerare propoſitum, his duntaxat animabus, qui non uſque ad eò negligentis torpore prolapſe ſunt, vt poſſint ſtudere virtutibus. Nos ergo frater, hoc agere docet, quod Deo placeat. Sic enim dilectio eius in nobis eſſe probabitur, ſi compatimur alterutrum. Hoc accepto reſponſo, ſenior fecit, quod ſibi fuerat imperatum. Sed frater ille voti compos effectus, ad B. Pachomium reuerſus eſt, iam mente ſubriu atque compunctus, & cadens in faciem conſitebatur dicens: O homo Dei, multum ſublilmatus es à Deo, qui diſcernens ea; qua pertinent ad ſalutem, malum in bono uiciſti. Si ergo non fuiſſes erga me mitis, atq; longanimis, ſed aliquid in me rigidum protuliſſes: ab hoc diſcedens habitus, à Deo prorsus alienus efficerer. Nunc autem benediçtus tu Domino, per quem anima mea ſalua facta eſt. Tunc eleuans eum de terra venerabilis ſenex, hortabatur ſedulò, vt vitam ſumeret congruam dignitati, ne quando negligens perpetua in futuro tormenta ſentiret. Et oſculatus eum, dimiſit in pace: quem etiam uſque ad fores monaſterij proſecutus eſt. Vitur hac Pachomij arte ſæpe Deus, dum enim ad honoret*

honores admittit illos, qui in priuata vita fuissent magistri omnium petulantiarum, sæpe graues efficit atque modestos. Quia honores mutant mores: & alia officia alia exigunt facta. Quoties enim vidimus eos, qui subditi videbantur libertate maiore videntes, postea superiores factos strictissimum vitæ genus amplexos esse? quoties Canonicos audiuius dissolutos, mitrâ impositâ, coercitos? Vno verbo, multi gradus altiores malè appetierunt, sed bene vsi sunt; & per ipsum errorem grassati sunt ad veritatem. Nimirum vt nutrices pueris dicant, ne plora, & accipies; ita talibus dicendum est, ne stationem desere; ne abijce arma; dabo, & cedam tibi hac vice; vt tu quoque alia vice discas cedere.

3. Nimirum non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, cedit ad tempus, & concedit honores etiam illos, quorum appetitum satius esset domare. Et sanè, cum tantum in honoribus situm esse bonum existimemus, magnam Numini victimam offerimus, & cacodæmonem vehementer mactamus, si mactemus honoris appetitum. Excelsi enim animi est, cum præclara gesseris, gloriam contemnere. Cuius rei, in ipso Domino illustrissima exempla habemus. Nam quando cum Satan tentauit, vt ex lapidibus panes faceret; atque rursus, vt se deorsum mitteret Angelorum manibus exeiendum, & de tam claris miraculis agnoscendum; reiecit à se tentatorem, docuitque nos, ne gloriam à miraculis captaremus. quemadmodum nec ipse voluit gloriosum illud spectaculum vulgari, quo solis instar in montè Thabor explenduit, nemini inquam, dixeritis visionem, donec Filius hominis à mortuis resurgat. Alia vice, cum cognouisset, quia venturi essent, vt raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. Atque iterum, cum eum interrogaret Pilatus: Tu es rex Iudaorum? respondit: Regnum meum non est de hoc mundo. Sic titulos abdicare, sic fugere purpuram, sic docuit nos nihili facere præsentis vitæ dignitates; & vincere diabolum; dum vincimus honoris cupiditatem, quæ tamen in illo, non fuit, qui dixit: Ego gloriam meam non quero. Et didicerunt multi, de quibus supra. Et cur non didicissent Christiani, cum, teste Suetonio. Domitianus Romanorum Imperator paucis notum esse dixerit, quam misera & ærummosa sit imperantium conditio,

VI.

Heb. 4. 15.

Matth. 4. 3.

Matth. 17. 9.
Ioann. 6. 15.

Ioan. 18. 33.

Cap. 21. §. 5.
Sueton. in Domitiano.

Nicephor.
Callist. lib. 12.
Eecl. hist.
cap. 38.

Bruso. lib. 3.
cap. 13.

VII.
Eccli. 4. 15.

Prov. 22. 3.

1. Mach. 9. 8.

qui à tyrannidis falsa suspitione tum demum liberantur, cum diem iam extremum claudunt. Iouianus cerè in Romanorum Imperatorem electus, cum argueretur, quòd eam dignitatem reieccisset, atque insignia Imperatoria recipere planè recusaret, respondisse fertur: *Se virum Christianum nequaquam ijs imperare posse, qui Gracissaront, superstitionesq; seclari didicissent.* Tanta vbiq; est hominum improborum multitudo, vt si eam imperaturi considerarent, aut perspectam haberent, prorsus cum Iouiano sensuri videantur. Sensit cum illo Otho Imperator Romanorum, qui sepenumero dicere solebat ad suos: *Nescitis, amici, quid sit Romanorum gubernare Imperium: mihi credite iam experto, qui iam mori malo, quam imperare.*

4. Multi honoris amantes, peccata vitant, ne dedecus & infamiam incurrant. Hac enim de causa dicitur: *Curam habe de bono nomine.* Vt enim virtuti laus debetur, ita vitij ignominia est annexa. Quàm multi iactantià abstinant, ne dicantur Thraiones, aut Ardeliones esse videantur? Quàm multi deposita reddunt, ne infideles esse putentur; & quamuis auidi, manus abstinant, à pecunijs alienis, ne pro Autolycis habeantur? quia *melius est nomen bonum, quam diuitia multa.* Alij, tameri sicci, vino sibi interdiciunt, ne laudem amittant temperantis. Quidam casti manent, ne prole secuta, eorum libido prodatur. Nec coram viris honoratis impatienter erumpunt alij, licet graui iniuria affecti; qui, si arbitri deessent, ita insanirent, vt viderentur de potestate mentis exijisse. Nullum denique vitium est, quod ab honoris appetitu non refranetur, aut ab ignominie metu non cohibeatur. Cum aliquando difflaxisset exercitus, & non remansissent, nisi octingenti viri, Iudas dixit his, qui residui erant: *Surgamus, & eamus ad aduersarios nostros, si poterimus pugnare aduersus eos. Et auertebant eum dicentes: Non poterimus, sed liberemus animas nostras modò, & reuertamur ad fratres nostros, & tunc pugnabimus aduersus eos: nos autem pauci sumus.* Et ait Iudas: *Absit istam rem facere, vt fugiamus ab eis: & si appropiauit tempus nostrum, moriamur in virtute propter fratres nostros, & non inferamus crimen gloria nostra.* Verè generosi ducis idea erat Iudas. Alij ignaui, & ad telas potiùs quàm telanati, nihil pensi habent, quidquid fama ferat; dicantur timidi; vocentur

vocentur puellæ, & Phrygiæ, non Phryges; nominentur lepores, Endymiones; Sardanapali; strenui ad pocula; inuiti ad prælia; nihil illos tangit; haud enim magni faciunt honorem, qui res suas sibi habere iusserunt virtutem, numquam facile ad bonum nomea redituri. Vt enim ignis accensus sine labore seruetur, extinctus autem difficulter iterum accenditur; ita famam tueri facile est, extinctam haud facile recuperare. Quare paucorum virtus ad gloriam, honorem, imperium, vera via, id est virtute ipsa nitentium etiam à Catone laudata est. Idq; talibus potissimum concessit hominibus ad domanda graua mala multarum gentium, qui causa honoris, laudis, & gloria consulerent patria, in qua ipsam gloriam requirebant, salutemq; eius saluti suæ praponere non dubitarent, pro isto vno vitio, id est, amore laudis pecunia cupiditatem & multa alia vitia comprimentes, ait S. Augustinus.

S. Augustini
lib. 5. de ciuij
cap. 32.

5. Labor omnibus rebus magnis annexus, honoribus mitigatur, qui si sperati non fuissent, nullum vniquam Herculem, nullum Iasonem, Theseum nullum habuissimus. Quid enim Herculem ad tot adegit labores, nisi famæ sitis? Quid Iasonem & cæteros Argonautas, vt primi fragilem committerent pelago ratem, & ad vellus aureum aspirarent, nisi gloriæ cupiditas? Hanc viderunt

VIII.

Phasidis in ripa stantem iuuenesq; vocantem,

& neque sæuas maris tempestates, neque metuendas draconis vigiliis timuerunt. Quamquam autem isti tales in eo errârunt, quod virtutem suarum finem mercedemq; in laude ponerent, quemadmodum &

Cum sauum cupiens contra contendere monstrum,

Aut mortem oppeteret Theseus, aut præmia laudis:

multi tamen sunt alij, qui tametsi altiorem negotijs suis scopum præfigunt, multum tamen etiam roboris ex honore, labores officiaq; comitante, adipiscuntur. Si enim tam multi horrent munerata ac dignitates honoratas, ob onera periculaq; ijs velut Herculeo nodo affixa, quid facerent, si honores deessent? Vt ergo amaras pilulas inaurant Pharmacopola, ita Deus graua atque onerosa officia honoribus ornata reddit dulciora. Et quemadmodum nulla vniquam mater tot molestias ab infante suo pateretur, nisi

Caull. de
Nupt. Pelæi
& Theseidos.

amore labores omnes temperante; ita vix quisquam sustineret incommoda regiminis, nisi accederet amor honoris, qui velut baculus sustentat senem, fulcit sarcinas magnas humeris baiulantem. Hac de causa coniunxit Deus labores & honores, ut illi per hos dulcescerent, isti autem ignavis per illos amarescerent. *Quinius Camillus*, teste *Lampridio*, antiqua familia senator, homo delicatissimus, rebellionē moliebatur, tyrannidem affectans. Id eum *Alexandro Imperatori* renuntiatum esset, statimq; probatū, ad palatium eum rogavit, eiq; gratias egit, quod Reip. curam, qua bonis viris recusantibus imponi solet, sponte reciperet. Mox ad senatum processit, ac tanti sceleris conscientia trepidum, consortem Imperij appellavit, in palatium recepti, ornamentis Imperialibus, & melioribus, quam utebatur ipse, decoravit, profectiois comitem adhibuit. Cumq; Imperator ipse pedibus iter faceret, inivituit & *Quinium* delictis assuetum ad laborem, quem post quinque millia passuum cunctantem equo sedere iussit. Cumq; post duas mansiones equo etiam fatigatus esset, carpento imposuit. Hoc quoque respicientem, ac Imperium radio laborum recusantem; deniq; & mori paratum dimisit, ac militibus, à quibus *Cesar* precipue diligebatur, commendatum, ad villas suas tuto abire iussit. Sic illi commonstravit, quid esset, gerere Imperium. Nimirum similis multo absinthium habenti est omnis dignitas, quæ vel est dulcis amarities, vel amara dulcedo. Hæc mixtura nisi esset, vellent omnes imperare; nunc labor multos absterret; qui rursus nisi & mel suum haberet adiunctum Imperium plerique detrectarent. *Sapienter Saturninus*, hortantibus militibus, ut Imperium susciperet, aiebat, *Nescitis, ô milites, quantum mali sit imperare; gladij ut appendentes cernicibus immincant; hasta undique, spicula, ipsi custodes timentur; ipsi comites formidantur; non cibus pro voluntate; non iter pro auctoritate; non bella pro iudicio; non arma pro studio.*

Brut. lib. 3.
cap. 13.

IX.

Luc. 23. 12.

6. Mille sunt modi, quibus homo hominem potest offendere, inter præcipuos autem est, quo eundem solet placare, si verbis læsum, verbis rursus sanet; loco vituperij laudes reponat. Quem admodum enim natrix vagientibus pueris rursus apponunt papillam; ita is, qui offensus est contumeliâ, rursus laude subleuatur, honoribus sanatur. Miserat *Pilatus* *Christum* Dominum ad *Herodem*, quia cognoverat, quod de *Herodis* potestate esset: ob quem

quem honorem, facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nam
 antea inimici erant ad inuicem. Quin & subditi honoribus delini-
 untur, ut iugum subiectionis æquius ferant. Non enim putant se
 seruire, si sentiant honorari. Quamobrem interrogatus Apollo-
 nius à Babylonix rege, quo modo tutò regnare posset? respondit,
 Si multos honoraueris. Discunt enim vicissim regem honorare,
 qui, quid sit honorari, experiuntur. Neque sanè habent maiorem
 mercedem, quam virtuti aliorum reponant, honore, quo præ-
 clara illorum facta venerentur; præsertim apud eos, qui nebulas
 in pariete solent adorare.

CAPVT XXIV.

Per laudem gloriamq; humanam, multos non solam ad artes,
 verum etiam ad virtutes fuisse excitatos.

Quàm utiles, imò quàm necessariæ sint mortalibus artes
 in hac vita, quotidie experi mur. Atqui honor ad artes
 quærendas homines incitat, ad inueniendas iuuat, ro-
 borat ad amplificandas. Vetus enim è Platone dictum illud tran-
 tulit Cicero: *Honos alit artes*. Sicut igitur veterum heroum quò
 quisque ingeniosior erat, eò liberalium artium cognitione magis
 delectabatur; quæ delectatio ut cresceret, præmijs nouarum arti-
 um inuētores, vel magistros incitauerunt. Quemadmodum e-
 nim agri & horti fertiliores sunt, si largiter irrigentur; ita bonæ
 artes eximiaque ingenia liberalitate, honorificentia, & benigni-
 tate magis efflorescunt, si habeant fautores. *Da Mecanates, plures
 habebis Marones*, inquebat ille. Erat enim ille Pœtarum aman-
 tissimus, ut eis benefacere vellet: erat ditissimus, & Augusto ex
 intimis, ut benefacere posset. Et quis est mortalium omnium,
 qui non, si laborum suorum fructum speret, ad quiduis promptior
 alacriorque efficiatur? Quare mirandum non est, olim tot artes
 repertas esse atque studia litterarum tantopere floruisse, cum præ-
 ci proceres tam grati, tamque munifici fuerint aduersus eos, qui
 doctrina, peritiaque liberalium, imò etiam mechanicarum ar-
 tium excelluerunt. Olim, quando viri docti & prudentes rerum
 potiebantur, viros quoque doctos honorabant; nunc quia saepe

Cic. lib. 1.
 Tuscul.